

LAPSET SODAN UHREINA

Aimo Tukiainen – Evakkolapset, graniittiveistos, 1940-1945

Katri Piri ja Niina Tukiainen – Jyväskylän yliopisto – Humanistinen tiedekunta

JOHDANTO

Aimo Tukiainen (1917-1996) tunnetaan monumentaalikuvanveistäjänä, joka on kuvannut paljon suurmiehiä ja tehnyt sodanajan muistomerkkejä. Alku-uran veistokset olivat vakavan realistisia ja materiaaleina hän käytti graniittia, dioriittia ja marmoria. Veistos *Evakkolapset* kuuluu taiteilijan varhaisempaan tuotantoon ja tyyliin.

MENETELMÄT

Teosta lähestyttiin vapaasti tulkiten pohjautuen teoksen nimeen, kuva-aiheeseen ja materiaaliin visuaalisen analyysin ja sen luomien mielikuvien keinoin. Analyysi pohjautuu ensisijaisesti teoksen tarkasteluun, ei taiteilijan intentioiden pohtimiseen.

TULOKSET

Teos kuuluu Taidesäätiö Meritan kokoelmiin ja kuvan perusteella se on veistetty graniitista. Kokoluokaltaan veistos on noin 50 x 60 x 50 cm. Siinä on kuvattuna kaksi lasta, jotka istuen nojaavat toisiinsa. Teosnimi *Evakkolapset* vie tulkinnan sodasta pakenemisen suuntaan. Teos antaa mahdollisuuksia monipuoliseen tulkintaan ja sodan vaikutusten käsittelyyn.

POHDINTA

Teoksen nimi ja ajankohta

Ohjaavat tulkintaa vahvasti sodan suuntaan. Se antaa vihjeen teoksen katsomiselle lapsen näkökulmasta. Valmistumisajankohta (1940-luku) vie ajatukset sotalapsiin sekä Karjalan evakoihin. Mitä jos teos olisi nimetön?

Materiaali

Painavana materiaalina graniitti korostaa valtavaa painolastia, mikä lepää lasten harteilla. Pinnan työstö erottaa elollisen ja elottoman toisistaan. Graniitin tumma väri vie tulkintaa synkemmille vesille (vrt. marmori).

Kuva-aihe ja asento

Lapset nojaavat ja tukeutuvat toisiinsa suhteellisen rennosti. He vaikuttavat levollisilta, sillä he ovat viimein pystyneet nukahtamaan, kuin välitön vaara olisi ohi. Asennoista välittyä enemmän pohjaton väsymys kuin pelko. Ehkä heidät on lähetetty sodan jaloista turvaan. He eivät kuitenkaan nuku makuu-asennossa, joka voi viitata valppauteen vaaran uhatessa. Teoksesta välittyä toivon pilkkaus, ei epätoivo.

Lasten roolit

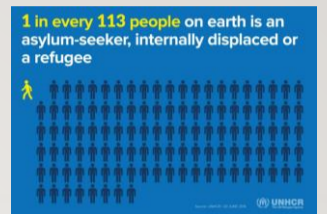
Isompi lapsista voidaan tulkita isoveljeksi ja enkelikiharaista pikkusiskoan suojelevaksi hahmoksi. Lapsilla on vain toisensa, mutta isoveljen on otettava aikuisen huolehtiva rooli.

Vaikutavuus

Kuvaamalla lapsia sodan uhreina, vedotaan suoraan katsojien tunteisiin. Monesti lapsikuvat nousevat myös sodan uhrin symboleiksi. Teos herättää paljon ajatuksia sodasta ja lapsen asemasta, vaikka se ei ole erityisen provosoiva. Teos on aiheeltaan ajankohtaisempi kuin koskaan, sillä YK:n mukaan pakolaisten määrä on noussut uuteen ennätykseensä ja joka 113:s maailman ihminen on tällä hetkellä pakolainen.

Poliittisuus

Teos nostaa esille lapsen aseman viattomana sivullisena uhrina, joka on kykenemätön vaikuttamaan aikuisten maailman tapahtumiin. Lapsikuvat voi nähdä myös poliittisen vallankäytön sekä mediavaikuttamisen välineenä.

War photographers explain what makes image of Syrian child so devastatingly powerful

'Nepal earthquake victims' photo was actually taken in Vietnam nearly a decade ago

LÄHTEET

<http://yle.fi/aihe/artikkeli/2014/03/26/aimo-tukiainen-loi-marskille-muodon#media=102960> Viitattu 20.2.2017
<http://areena.yle.fi/1-3523296> Viitattu 20.2.2017

KUVALÄHTEET

<http://pakolaisapu.fi/2016/06/20/maailmassa-65-miljoonaa-pakolaista/> Viitattu 20.2.2017
<http://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/syrian-boy-aleppo-rubble-omran-daqneesh-child-war-photographs-video-nicole-tung-a7197726.html> Viitattu 20.2.2017
<http://www.independent.co.uk/news/world/europe/aylan-kurdi-s-story-how-a-small-syrian-child-came-to-be-washed-up-on-a-beach-in-turkey-10484588.html> Viitattu 20.2.2017
<http://www.itv.com/news/2015-05-06/nepal-earthquake-victims-photo-was-actually-taken-in-vietnam-nearly-a-decade-ago/> Viitattu 20.2.2017

KIITOKSET

Jyväskylän Taidemuseo sekä Jyväskylän yliopiston Kulttuuriympäristöntutkimuksen (KUOMA) ja Kulttuuripolitiikan maisteriohjelmat

TIEDOT YHTEYDENOTTOJA VARTEN: katri.e.e.piri@student.jyu.fi niina.k.tukia@student.jyu.fi